

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 11 — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " — "
Egy hónapra 1 " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Főmunkatárs: **ISJ. MÓRÍ CZ PÁL.**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:
Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többzár
irdetéseknél az alku szerinti jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-díjmin
den külön beiktatásért 30 kr.

A kormány bajban.

Debreczen, július 7.

Julius 7-ikét irunk és a czukoradó vitájának csak a 7-ik napja van; ha a javaslatból augusztus elsejéig törvény nem lesz, az országnak megmentünk **A u s z t r i a z s e b é b ől** kilencz millió forintot, a csőd szélére juttatjuk a 67-es alkotmányt, mert vége van a kiegyezésnek is. A kormány rettenetesen meg van akadva és mint minden ember, akinek nincs igaza s ezért bajba kerül: haragszik és fizetett csaholó sajtóját tájtézköz szájával uszítja reánk függetlenségi és 48-as pártira, amely ötvened magával képes az ő 370-ed magának gyámoltalanságát napnál világosabbá tenni és rengeteg elemi ereje mellett is a bukás szélére juttatni, egyszerűen a benne rejlő erkölcsi erővel.

Mert csak az elvakult düh, a méregtől tájtézköz ajak állíthatja, hogy a mi pártunk obstrukciót csinál: hogy mennyire nem igen tapasztalhatják mindennap, mikor **B e r z e v i c z y** vagy **L á n g Lajos**, a mai kornak ez a két prototipusa, a Bánffy pártja által saját képére és hasonlatosságára választott alelnökök, a stréberségnek és a svihákságnak két főmatadorjai ülnek, hol felváltva, hol egyszerre az elnöki széken és belekapaszkodnak még a láthatatlan és érezhetetlen Röntgen-sugarakba is,

nemcsak a levegőbe, hogy szónokainkat és pártunkat bosszantsák: **J u s t h Gyula** mindig csak megfenyegeti a magukról megfélemedezett s az országgyűlés termét tanteremnek, az elnöki széket professzori katedrának néző jövő mult és mult jövő egyetemi professzorokat s boldogult betöltőit két államtitkári székek, névszerinti szavazásokat és zárt ülést kérő ivekkel: de hetek óta soha sem teszik meg igazán; — pedig aki obstrukálni akar, az mindennap tud két-három névszerinti szavazásra napirend közben vagy azon kívül okot találni.

S a kormány és pártja mégis haragszik, mert félti a konczot, a sápot, az inkompatibilis állásokat és a proviziót, amelyek valamennyijének szülőanyja, a 67-es alap épen most vajudik egy az apjával a nemzettel csak törvény által kötelezett viszonyban levő, de vérségi-ileg idegen gyermekkel, — de a mely épen azért a régi egyiptomi törvények értelmében mint házasságtörésből származó gyermek anyjostul együtt még a születése előtt halálra van ítélve és irgalmassági cselekedetet végez az apával szemben az, aki elpusztítja a bűnös anyát és a bűnben fogamzott gyermeket. Ezt az irgalmassági cselekedetet van hivatva a mi pártunk a magyar nemzettel szemben végrehajtani a hatvanhetes alapon s annak két születés közben levő ikergyermekekén, a 16. §-on és

a gazdasági kiegyezésen, mint amelyek nem a magyar nemzet és az alkotmány törvényes házasságából, hanem az Ausztriával való vérségi kötelék házasságtöréséből származnak.

Jó uton vagyunk, csak előre, — engednünk nem szabad!

Kohányi Gyula.

BELFÖLD.

A képviselőház mai ülése. A képviselőház ma d. e. 10 órakor tartott ülésén még mindig a czukorprémiumról szóló törvényjavaslat volt napirenden és előre láthatólag még e héten betart az általános vita. Ma beszéltek: **V i s o n t a i Soma**, **B a r t h a Ödön** képviselők, esetleg **H o l l ó Lajos**, míg az ülés végét interpellációk képezték. A vitarendező-bizottság különben még mindig rendelkezik 12—15 szónokkal, a kikhez a mai nap folyamán **G u l n e r Gyula P a p p Elek** és **M ó c s y Antal** is csatlakoztak.

Az obstrukció. A mérleg ismét jobbra billent. — A vita hat szónokot emésztett el, és most ismét nagy a káröröm a kormánypárton. Némelyek már mára várták az általános vita befejezését, de a legelőbbben bizonyosra vették holnapra. A vitarendezők mosolyognak a kormánypárt reményeiben és nem czáfolják meg őket. A valóságban azonban még annyi szónokuk van, hogy két hétig könnyű szerrel elhuzzák a vitát. Tegnap is az aratók sztrájkja okozta a szónokok gyors letörölését. Szluha, az egyik szónok, ugyanis két óra hosszat szándékozott beszélni, de

urnál most van kitörőben. Pedig neki még annyi joga se lenne a szerelmi elfogódásokra, mint másoknak.

Mert azok az ő emlékei, a melyekre most fájdalommal gondol, nem is igazán szerelmi emlékek. Még csak egy csók visszaállmodása sem ingerelheti a további küzdelemre.

Olyan haszontalanságok, olyan semmiségek az ő emlékei mind. Nem emlékek, csak egyoldalú szentimentális hangulatok visszazálló, pi-logó sugarai.

A társa: **Kerekes Gáspár** ügyvéd ur, nagyon el van merülve a «vörös hatytyu»-val (igy nevezték a kis vörös leányt csufondároskodásból) való beszélgetésbe és ő óvatosan kihuzza zsebéből a kisvárosias divat szerint rózsaszín szalaggal összekötött kettős kartonlapot, melyre rá van nyomtatva a szomorú hír, hogy **Tompa Eglatin** és dr. **Cseresznyés Janos** kir. aljárásbíró jegyesek.

— Eglatin Eglatin! — mondogatja magában a szerelmes gyerekek sablonos szokása szerint.

Azután ismét eldugja a kettős kartonlapot és igyekszik valamelyes józan-ságot belevinni az önmagával való társalgásba.

— Tu'ajdonképen mi közöd neked ahhoz a lányhoz, — mondogatja magában magának. Hiszen az jóformán idegen volt reá nézve. Egyszer tánczolt vele egy tóurt, akkor beleszeretett az egyszer látni s meg-

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

Aratók.

A lét nehéz igáját huzva
Egy perczre így elmélkedem,
A férfikor delező útja, —
Itt volna már a nyári munka,
Elfogy a hő és tél leszén.

Kinek arasztnyi földje nincsen,
De még «részes» se lehetett,
Napszamosként tengődöm itten —
Rád bizva a jövőt nagy Isten,
Atyám a csillagok felett.

Hogy hátam a robottól görnyed,
Jó a verejtékes kenyér.
S nem fáj, hogy másnak sokkal könnyebb
Csak hitvesem! ne lássam könyed
Később, sok szenvedésemér!

Bizzál velem te is szilárdan,
Imává lágyljon szavad,
Fölöttünk új, sarjadzó ág van,
S hogy nőnek gyermekink utánam,
Életfánk zöld s lombos marad

Az élet így van jól beosztva,
S előre mért dideregnek én?

Mig vágott rendem dül a sorba,
Verejték ül ki homlokomra,
S e küzdelemben van remény.

Kisteleki Ede.

Egy szerelmes és egy okos ember.

— A «Debreczen» tárczaja. —
Irta: **Vértesy Gyula.**

Két fiatal ember ült együtt a vendéglőben. Az egyik vidáman beszélgetett a kis csunya, vörös-hajú, szeplős kiszolgáló leánnyal, a «Fehér hatytyu» tulajdonosának legkevesebbe sem hattuszerű leányzójával; a másik pedig hallgatag szívja a szivarját és bámul maga elé.

Gondolkozik valamiről, va'akiről Eltöglák a lelkét azok a bohókas szerelmi emlékek, melyek huszadik évüktől egész harminczig (az okosabbakét kevesebb ideig) kínozni szokták a lelkeinket.

Mint afféle illatos fehér árnyak ellebbennek előttünk a szerffinek, a tekintetek, a mosolyok és a csókok emlékei és úgy érezzük, hogy minden ok nélkül egyszerre csak nagyon kezd fájni a szívünk.

Szerencsére csak olyan heveny-jellegű ez a szivbaj. — Nem szervi, csak szerelmi baj.

Boór László közigazgatási gyakornok

közvetlenül az ülés előtt taviratot kapott, hogy huszezer hold földjén letették az aratók a kaszát. Ez annyira fölziggatta, hogy felőráig sem beszélt és tüstént rohant a vasútra. Helyette néhány előranton szónok kénytelen volt készületlenül beszélni. Az esti ülés árnyéka még a levegőben lebeg, de most már ezzel biztatják egymás a kormánypártiak:

— Mire való esti ülés? Hiszen az obsztrukció úgy is vonaglik már!

Egyelőre tehát lassabb-gyorsabb tempóban cammog előre a vita, a mely most már egészen egyoldalú. Bele nem szól abba sem miniszter, sem előadó, sem egy teremtett kormánypárti lélek, még az elnök sem. Minekünk csak annyi rá a válaszuk: Boldogok, akik hisznek.

A középiskolai tanár-egyesület közgyűlése.

Saját tudósítónktól.

A megnyitó beszéd.

Győr, július 5.

A közgyűlést B e ö t y Zsolt elnök a következő nagyszabású beszéddel nyitotta meg, melyet kötelességemnek tartok még tudósításom pótlásául a D e b r e c z e n t. olvasóival megismertetni:

Tisztelt közgyűlés!

Dolgozni jöttünk, nem pihenni e szép és virágzó városba, melynek fejlődése, mint örömmel látjuk, lépést tart országos fejlődésünkkel. az a lelkes vendégszeretet, melylyel fogadtak bennünket, biznyságot tett a felől, hogy eleven érzék, meleg érdeklődés hatja át közhaladásunknak legfontosabb tényezője, a magyar iskola ügye iránt. Ennek az ügynek munkás szolgálata sereglettünk össze itt ily nagy számmal, végezni a nekünk legkedvesebb dolgot, a hivatás dolgát! az iskolák kapuinak bezárasa után is dolgozni az iskoláért.

Egyesületünk valósággal soha buzgóbb, nagyobb s eredményesebb munkát nem végzett mint ebben az esztendőben. A tanárság érdekében, működhetett talán egyébkor több szerencsével itt a siker föltételei csak részben vannak az ő kezei között; de bizonyára soha sem végzett munkát ez az egyesület, melyből a magyar tanár képe tiszteltemeltyebben emelkedett volna ki, mint ezidei tevékenységéből. Fényes biznyságot szolgáltat ez ügyszeretet, a hivatás komoly felfogása és átérzése, minden egyéni érdek félretételével a közügy iránti

lelkes odaadás tekintetében, a magyar középiskolai tanári karnak, emelkedett erkölcsi és pedagógiai állásponjáról. Egyre szaporodó és népesedő köreinknek, tanárte-fületeinknek, bajtársainknak azt a szerény s úgy a fölvetett eszmék, mint az értékes adatok tekintetében oly becses munkásságát értem, melyet a középiskolai-tanterv revízió ügyében kifejtettek. E munkának csak egyetlen mozzanatára legyen szabad ráutalnom, arra az egyre, a melyre nézve tanárvilágunkban szinte egyetértés látszik uralkodni s a mely epp ennelfogva a pedagógiai közmegegyezés erejével lép már legközelebb döntés elé.

Miben jelölhető meg röviden ez a közös törekvésünk? Abban, hogy jelen tantervünk felforgatása s a fejlődés megzavarása nélkül, inkább csak egyik vezérgondolatának határozottabb kifejtése és rendelkező érvényesítése által középiskolánk egy lépéssel tovább segítsenek annak a feladatának sikeres megoldására, hogy magyar nemzeti miveltiséget alapítson terjeszzen, apoljon. Nem az elégtelenség törekvése az, hanem a nemzeti munkaosztóné Mit sem kívánunk bontani s az alapvető munka iránt teljes tisztelettel vagyunk; csak tantervünknek a magyar nyelvre és irodalomra, a magyar történelmre, a magyar földrajzra s a magyar közintézményekre vonatkozó részleteit tovább fejleszteni a szintén tovább fejlődött viszonyoknak azokhoz a követelményeihez képest, melyekkel ma szemben állunk.

A kérdés már körülbelül hét-nyolcz éve van szőnyegen és sokat meg volt vitatva. De azt hiszem, nagy fontosságánál fogva megérdemli, hogy ez alkalommal is szenteljünk neki néhány percet, igyekezzünk elosztani minden felmerült vagy fölmerülhető aggodalmat, mely törekvésünknek pedagógiai és művelődési értékét illeti. Annál könnyebben megtehetjük, mert nézetem szerint, ezek az aggodalmak félreértésen alapulnak.

Hogy igyekezetünkkel retrográd, az európai műveltségnek meg nem felelő, a közös emberi kultúr czélektől távolodó irányba terelődik közoktatásunkat?! Egyetlen tekintet meggyőzhet bennünket arról, hogy nincsen a nyugati civilizáció egész világában műveltség, mely nemcsak jelleménél, hanem tartalmának jelentékeny részénél fogva is vagy angol, vagy francia, vagy olasz, vagy német, szóval nemzeti miveltiség ne volna. De ugyan-ez a tekintet egyuttal bizonyossá tehet abban is, hogy nincs nemzeti miveltiség Európában, mely magában ne foglalná közös emberit, mert

akkor nem miveltiség, hanem miveletlenség volna.

Mikor magyar nemzeti miveltiséget emlegetünk, nem kívánunk sem elmaradást, sem elzárkózást a nyugattól: ellenkezőleg, minél gyorsabb emelkedést és minél hathatósabb részvételét az emberiség nagy, közös kultur-munkájában.

Mert a nemzeti miveltiség sem többet, sem kevesebbet nem tesz, nem tebet, mint a közös miveltiséget abban a formában, a mely nekünk legmegfelelőbb s a melynél fogva legkönnyebben és legigazabban sajátunkká tehetjük! a közös miveltiséget ama vonatkozások kiemelésével, melyek reánk nézve legfontosabbak s ahhoz képest leginkább fölvilágosítók; a közös miveltiséget, azokkal az ismeretekkel kiegészítve s azzal a szellemmel hatva át, a melyek saját valónkak megértésére, — megbecsülésére és érvényesítésére képesítenek.

Az így értett s az iskola által ily értelemben képviselt nemzeti műveltség nemcsak el nem szakítja, de egyedül biztosíthatja közösségünket erősen és állandóan a művelt emberiséggel. Ennek közösségébe emelkedésünket, vele való ha adásunkat a leghatalmasb tényezőzzel: a nemzeti érzés ösztönöz sugallatával, a nemzeti munka jelentőségének érzésével, az alapnak könnyebb és biztosabb építésével támogatja. Nem új és erős ösztönt nyerünk-e a klasszikai tanulmányokra, a nemzetben miveltő iránynak ama fáradozása által, hogy a római költészet, történetírás és erkölcsi filozófia hatását a magunk szellemi életére minél világosabban kitüntesse, nagyjait a magyar miveltetés családfáját mutassa be, nyomait mintegy a magyarok vérében keresse? A világtörténelem menetét, az emberiség életének politikai, társadalmi és művelődési alakulatát nem szivesebben figyeljük, nem jobban értjük, nem erősebben tartjuk-e meg, midőn saját nemzeti életünkre, talán még főm is álló viszonyainkra és intézményeinkre vonatkozásukban ismertetik meg velünk? — Még a matematikai és természeti tudományok mezéjén is, az a pár percnyi figyelem, melyet az iskola Bölgyainak. Jedliknek és más érdemeinknek szentelne, vagy a mely-t magyar adatok földolgoztatására szánná: nem bőve kamatozók-e az érdeklődés és kedv új forrásainak megnyitásával?

Elzárkózást jelentene-e mindaz a közös emberi műveltségtől s nem sokkal inkább a leghathatósabb lelektani rugók mozgásba ho-

szeretni- elve szerint s azóta nem is beszélt vele, azt hitte, el is felejtette és ime most, hogy férjhez megy a lány úgy érzi, mintha elveszített volna mindent.

Próbál apellálni az eszéhez:

— Nem is volt a szerelem, a mit az iránt a leány iránt érzett. Hiszen ha az ember valakit megszeret, hát első sorban is beszélni óhajt vele. Ő pedig a helyett, hogy kereste volna, kerülte a vele való találkozás. Isten tudja mi volt ez az érzés, ha nem szerelem?

Nem akarta a leányt látni és mégis mindig maga előtt látta a karesu, lenge alakot kivágott fehér selyem ruhájánaa, fekete hajában a fehér kaméliával.

Lehajta a fejét és lángoló arcát lefekteti a kezére:

— Most már késő minden! El kellett veszítenem, hogy megtudjam menyire szerettem.

A kis szeplős leány elmegy az asztaluktól és Kerekék ur odaközelezintja a poharát a Boór Lacziéhoz:

— Ne busulj papás! Busuljon a ló, elég nagy a feje hozzá!

— Könnyű neked!

— Persze hogy könnyű, mert benőtt a fejem lágya. Boldogok vagytok ti fiaim, a harmincz éven alul, de csak mikor tul vagytok rajta, akkor tudjátok meg, hogy boldogok voltatok. Különbön pedig végtelen szerencsétleneknek érzitek magatokat a ti szerelmeitekben. Például te is most azt hinnéd, hogy

akkor lennél bo'dog, ha két rougyos papiroson a te neved lenne a Tompa Eglantin neve mellett. Láttam előbb, hogy nézegetted azt a jelentést. Pedig neked az gyászjelentés lenne ám. Körülbelül Cseresznyés urnak is az. Egy szegény kisasszony, akinek olyan igényei vannak mint valami göröki-asszonynak!

— Tudom, hogy ostobaság lett volna, de lásd úgy érzem, hogy nem tudom túlélni ezt a csapást.

Gáspár ur megsimogatja a fiatal legény arcát és úgy mondja neki:

— Csacsi vagy öcsém! De azért frigyel-lek! Mert én is voltam ám így. De most már egy jó paprikás csirkéért odaadnám akármelyik ideáomat. Azaz pardon — nekem már nincs ideáom, csak menyasszonyom. Bajos menyasszony! — teszi hozzá gúnyosan.

— Jaj de cinizikus ember vagy te!

— Dehogyan vagyok! Ez nem cinizismus.

Csak észszerűség! Biz' az csunya, a szegény kicsike, de hát nem lehet mindenki szép meg fiatal. Én se vagyok. De ügyvéd vagyok. Te meg csinos legény vagy még fiatal is, — de semmi egyéb. Ő meg csunya és vénecske, de gazdag te még várj egy kicsit. Addig csak ábrándozd ki magad kedvedre! Én már eszemre tértem. Az öreg kreuzler kifizeti minden adósságomat, még a jogászokriakat is. Te meg csak csináld tovább az adósságokat, — majd akad neked is, aki kifizeti az adósságokat, majd akad neked is, a ki kifizeti, váltót se kér tőled, csak hűségű esküt az oltár előtt, a leány a számára.

Azután majd te is kapsz egy olyan csinos házacska, mint én. Akkorára szolgabíró leszel. Milyen pompás közös vacsorákat fogunk csapni. Jó borokat tarunk, jól élünk, amint-hogy az ember ugys csak egyszerű el. Meglátod, milyen jól elmulatgatunk majd együtt.

— Velem aligha — mondta esendes hangon László urfi.

— Ugyan legyen eszed! — pattant fel az ügyvéd. Csak nem akarod ilyen tragikusan felfogni a dolgot! Ez már csakugyan örült-ség lenne! Még pedig a legjavából való! Hiszen jól van, egy kicsit busulhat az ember, ha ráfogja magára, hogy szerelmes, de ebből még semmi sem következik. Legkevésbbé az, hogy ilyen komolyan vegyen az ember egy szerelmet, mely tulajdonképen nem is szerelem. Hogy is lenne az! Szerelmes vagy egy leányba, a kit jóformán nem is ismeresz, és a ki téged sem ismer.

— Persze, hogy nevetséges! De hát mit tehetek én róla, ha ilyen bolond vagyok. Meglásd, csinálók is én még valami, nagy bolondot!

— Csinálunk, hogye csinálnánk! Jól be fogunk csipni reggelre; meglásd, milyen rózsaszínűnek fogunk látni mindent. De hol marad az a csirke?

Megérkezett végre a várva-várt paprikás csirke és az ügyvéd ur nekilátott hatalmas étvágygyal a falatozáshoz.

(Vége köv.)

zatalát, hogy hozzá emelkedhessünk és vele haladhassunk?

A magyar tudomány története e részben fölülte érdekes és becses tanulságokat nyújt. Tanulságokat mondtam, mert hisz a tudomány talaja a középiskola nyújtotta köznevelés, munkája a művelés munkájának folytatása, viszonyai, saját eredményei eszméltetők és fölvilágosítók erre nézve is. Ha összeállítjuk azokat a valóban hasznos és értékes eredményeket, melyeket az európai tudomány eddig magyar tudósoknak köszön: mi tűnik föl legjellemzőbbnek, — valamenyt összefoglalónak előtünk?

Az, hogy Körösi Csoma nyelvkönyvei, Reguly és nyomában a finn-ugor nyelvészet, Eötvös allambölcsélete, Henszlmann műarkeológija, az új magyar történetbúvárlat iskolája mind mind kivétel nélküli nemzeti érzésből, czélból, műveltségéből fakadtak. Valóban, a magasabb régió tanulságaival iskolánkba térve vissza s természetünkkel számot véve, nem az látszik kérdésnek előttem, hogy iskolánk a nemzeti műveltség határozott és tudatos ápolása híján megfelelné-e nemzeti hivatásának, mint inkább az, hogy megfelelné-e általában művelő föladatának.

Midőn ennél fogva a tanterv-revizio alkalmával a magyar középiskolának az irányu hatását növelni törekszünk: nemcsak nemzeti valónkat igyekszünk érvényesíteni, nemcsak nemzetünk egészének egy művelődésbe olvadását elősegíteni, hanem egyszer mind emelni az ösztönt, a kedvet, a képességet általában a művelődésre.

A szellemi javak gyűjtésének lélektani törvénye, ember voltunknál fogva, nagyban és egészben és úgy a n a z, mint az atyáinké: ha nem is egyetlen, de kétségkívül egyik legerősebb ösztönünk rá a hozzáak legközelebb állóknak, a mieinknek java. Még az új igazságok kérdésének isteni hivatásában is hány-szor villan szemünkbe ez a legemberibb és emberien legnemesebb motívum!

Középiskoláinknak ilyen irányu fejlődése, mely közvetlen minket illetőknek behatóbb tárgyalásával kívánja megértetni a távolabbiakat, s másfelől érzelmi világunk legnemesebb mozzanataiban keresi művelődési elmélkedésünk rugóit: bizonyára jótékonyan fog hatni más tekintetben is. Így a sokat emlegetett tulterhelés dolgában: nem ugyan óracsokkentéssel, hanem ennél sokkal komolyabb és fontosabb eszközzel: az anyag helyesebb kiválasztásával, a módszer javításával s a tanuló kedv táplálásával.

Végül még egyet. Középiskoláink nemcsak tantervi módosításoknak néz eléje, hanem a miniszter ur ő nagyméltóságának nagy jelentőségű intenciói szerint, az egységes jogosítás alapján, lehet hogy nem is messze jövőben szervezeti átalakulásoknak is. A középiskolának talán új típusai fognak keletkezni, melyekben azonban, tananyaguk eltérő ágainak ellenére is, a közös ágak szorosabb egységbe lesznek foglalandók, mint a milyenben mostani kétféle középiskolánk mutatkozik. E közös ágaknak kell egyfelől a nemzet tanult osztályainak egységes minőségét biztosítani, másfelől az összes főiskolai tanulmányokra alapul szolgálni. Világos, hogy ezeknek a közös ágaknak helyes megválasztása és berendezése: az tulajdonképp az egységes jogosítás problémája. Mindnyaján meg vagyunk győződve róla hogy még ennek a szervezeti átalakulásnak sem szabad nagyobb rázkódást előidéznie oktatásunkban. A rázkódásnak pedig csak a kellő megfontolással, e meggyőződés bátorságával, lelkiismeretességével és mérsékletével tett előkészítő lépések vehetik elejét.

Eppen ez okból kell a mai tanterv-reviziónak rendkívüli fontosságot tulajdonítanunk. Ez átmenetnek könnyűségét és nyugodtságát van hivatva biztosítani ennek sikere, a mely nem más: mint a nemzeti műveltség körének helyes megállapítása s anyagának az iskolai oktatás szempontjából való helyes berendezése.

Az alapgondolatban találkozott a magyar tanárság. Adja isten, hogy találkozzék a sikeres megvalósításban is. Ennek reményével szí-

vesen köszöntve önöket, ezennel megnyitom a közgyűlést.

A második nap.

Pannonhalma, július 5.

Az országos középiskolai tanáregyület Győrön megkezdett közgyűlését tegnap a pannonhalmi ósrégi kolostor falai közt folytatták. A rend tagjai, élükön K r o l l e r Miksa perjellel, a legszívélyesebben fogadták az egyesület tagjait, kiknek nevében B e ő t h y Zsolt elnök köszönte meg a szíves fogadtatást.

Mielőtt a tanácskozáshoz fogtak volna egy más „kötelességet” kellett teljesíteniük ugyanis a kolostor refektoriumában villásreggeli várta a kirándulókat, ezt kellett előbb elfogyasztaniok. E nem éppen kellemetlen kötelesség teljesítése után a gyűlés megkezdődött a kolostor könyvtári helyiségeiben.

A gyűlést tíz órakor B e ő t h y Zsolt nyitotta meg. Beszédében felemlítette, hogy az egyesület most oly helyen tartja ülését, mely a magyar művelődésnek legrégebbi műhelye és tüzhelye. A mai összejevetelt nemcsak gyűlésnek, hanem ünnepnek lehet tekinteni. Köszönti a rend tagjait, kik mindnyájunkkal egy istent imádnak, egy hazát szeretnek. Ezzel a gyűlést megnyitja.

K r o l l e r Miksa a rend nevében megköszöné az egyesületnek, hogy a meghívást elfogadták.

V a r g a Samu főiskolai igazgató üdvözölte ezután a gyűlést.

N é m e t Antal főigazgató Wlassics miniszter nevében üdvözölte a benlakó és egybegyűlt tanférfiakat, kiknek munkájától függ a mai nemzedék jövője.

N é g y e s s y László felolvassa Hóman Ottó miniszteri tanácsos, Hoffer Károly főigazgató, a nagyszabasi tanárterület üdvözöleteit.

Ez után M á z y Engelbert pannonhalmi főiskolai tanár az erkölcsi nevelés képe és az erkölcsi nevelés kodekszének főbb irányelveiről tartott felolvasást.

Az előzettel fogadott felolvasás után L a t k ó c z y Mihály (Losoncz) ily című, felolvasása következett: Középiskolai rajzoktatásunk és a filológiai és esztetikai muzeumok. Előadása kapcsán a következő tétéleket ajánlja elfogadásra. Mondja ki a közgyűlés, hogy a középiskolai rajzoktatást a filológiai és esztetikai muzeumok érdekében felhasználásának tartja; hogy alakítsák egy szakférfiakból álló bizottság, mely a legszükségesebb kegeket megállapítja és megajzolásuk módját osztály szerint kijelölje; végre kérje fel a közgyűlés a tanári köröket, hogy az ügyet megvitatván és tárgyalván, saját vidéki speciális szükségleteiket jegyzékbe foglalják és ennek alapján később esetleg csereviszonyba léphessenek.

A tétélek elfogadása után K a s s a i Nándor nagy-kállói reáliskolai tanár bemutatta az általa szerkesztett c y c l o y d o g r a p h o t, mely a tanulókat által nehezen megérthető kerékvonalak keletkezését szemlélteti és azokat pontosan és szabályosan ki-huzni lehet.

Ez után B e ő t h y Zsolt elnök köszönetet mondott mindazoknak kik a közgyűlés sikere érdekében közreműködtek és a g y ű l é s t b e z á r t a. Gyűlés után a tanárok Pannonhalma nevezetességeit, úymint: a székesegyházat, levél-, kincs- és régiségterát tekintették meg. Majd gazdagon terített asztalokhoz ültek.

KÜLFÖLD

Az interparlamentaris konferencia

idei nagygyűlésére a következő r o m á n tagok jelentették be eddig Brüsszelbe való menetelüket: Urechia és Gradisteano, a szenátus elnökei, Belloesco, Jonascu dr. Jovitz szenátorok, továbbá a következő képviselők: N. Fleva, A. Eucovicu, N. Gioran, C. Malteziaru, N. P. Moroiانو, N. Mariolescu, Padeanu, Poienaru Bordea, G. A. Scortzesco és J. Villacrose.

Románia képvisellete tehát az interparlamentaris konferencián felette fényes lesz. Vajjon mit akarnak ezek az urak elérni, hogy ily nagy számmal utazzanak ki Brüsszelbe?

Válság Németországban. A liberális lapok rendkívül komolynak tartják a helyzetet, a zavart határtalannak mondják, míg a particularismus haladása kétségbevonhatatlan. F i s c h e r államtitkár helyettes közvetlenül azután, hogy az új főpostamester hivatalba lépett, félelmi szabadságra ment. Félhivatalosan ezt megezőfolják ugyan, jól értesült politikai körökben azonban kétségtelennek tartják, hogy Fischer is végkép visszalép.

A császár Lengyelországban. A császárnak legközelebbi varsói látogatása alkalmából a kormány megengedte egy diadalkapu felállítását, a melyen ez a felirat lesz: „Isten hozta Lengyelország császáraját és királyát! A kultuszhitközség is engedélyt kért arra, hogy a császárnak hódolhasson.

A pápa hazajáró lelke.

— Harcz a kísértettel. —

Saját tudósítónktól.

Debreczen, július 7.

Kényes, de egyszersemint borzongós kísérteti történetről értesülünk egyik oláhoktól lakott vidékről, mely helyeken még tudvalevőleg nagyban kísért a drakuj s rémitgeti a rossz gyermekeket a felnőttekkel egyetemben a prikulics.

Tekintettel a kísérteti történet főhősére azonban mind a hely, mind a szereplők neveit elhallgatjuk, bárha magán uton szívesen közöljük bárkivel is az érdekes történet minden részleteit.

Mondjuk, hogy L u p u j e s t-nek hívták a kis hegyek közé szorított oláh községet, hol még a szolgabíró is ritkán fordul meg... Terebélyes fák között a szerény, fehér oláh beszerika templom — mellette virágos kertben a pápa háza, piros és kék lilomokkal kifestve az ablaktáblák s nevezzük pápát T ó g y e r n e k a pópát, ki hatalmas szál barna ember, de vézna a felesége, messze erdélyi pápa leánya...

Tögyer pápa még nem régi lakos a községben, mert nem sok ideje, hogy elődjét a vén torzon-borz V a s z i l i j e pópát eltemették, a falu feletti kavicsos dombra, hepehupás oláh temetőbe...

— Pedig nem jól temették el, mondta pár héttel ezelőtt az öreg T e r p e s t y á n Mária, afféle tudós a s s z o n y, — ki midőn a falu alatt éjszaka gyógyfüvet szedett, találkozott is már Vaszilije pópával, ki reverendájában, fehér szakállával még a sírból is feljár a jó lelkeket rémitgetni, mesélte a legényeknek a korcsmában az anyóka, ki sugva azt is hozzá tette, hogy az öreg jámbor pápa a R o s i e s c u Florina miatt nem nyugodhat, az búvólte meg ördögi varázserővel s ahhoz jár fel a halott pápa éjszakai szelrelmeskedni vagy már azt, amit csinálni... Mert a csinos számaözvegy ablakfüggönyen keresztül maga is látott már az asszonnyal ölelkező arnyékok, mely tisztára a megboldogult parintye volt alakja... Istenre mondta ezt a vén asszony...

A legények tamaskodva rázták a fejüket hitték is, nem is, de borzongott a hátuk, csak egy a Lupuj siu komorodott el közülök, ki katonáéknál is odaszolgált, kinek a kikapós Róciescu Florina szeretője is volt már egy izben, ez a bámulatos szep ragyogós szemű, sugár, szobor termetű, perzsesítés szenvedélyű szépséges asszony, kinek az ura valami rablógylkosság miatt már évek óta s valószínűleg halála napjáig ül a nehéz vas alatt... A Lupuj siu elkomorodott, mert iránta is meghidegült már néhány hét óta az asszony, kinek a falu végén volt a kis házikója, melyből azonban most hidegen ki volt zárva a legény...

— A szemei közé nézünk mi annak a kísértetnek, mondta a legény, a bicska nyelét megtapintván tüszőjében... És a napokban

— mint levelezők a titokzatos történet írja, — szemei közé is néztek a kísértetek.

A bűbajos szép Florina házikója közelében bujtak meg... Ezüstös fehér volt a holdfénytől az éjszaka, a legények — voltak négyen — szivdobogva leselkedtek a bokrok közt s imhol alig következett el éjfél, fehér halotti palástjával, a jól ismert fekete szoknyaiban, az oláh papi süveggel csakugyan megérkezett a sirjából is felbujdoló öreg halott pópa, kinek fehér szakála azonban, mintha még egyszer akkorára nőtt volna... Nem is merték megszólítani sem, mert a szemük felmeredt, a szavuk elakadt s majd elszaladtak, mikor a csodálatos mély siri hangra fel pattant a szép szalmaövegy házikójának ajtaja, majd nyikorgás nélkül is bezárulván...

Mécsét gyújtottak a szobában, a legények az ablak leeresztett piros függönyén jöhláltak az ölelkező arnyakat, amint a könnyen öltözött menyecske odaborult a kísértet pópa mellére, ki hatalmasan megölelte, sőt csokolni is látszott az ajkát és ekkor hirtelen elaludt a mécses...

— Domnu Zeu segits, fohászzkodott rémulően az egyik ficsur.

— A Draku vigyen el, mondta fogcsikorgatva a feltékony Lupuj, tehát halott lidércz kell a boszorkánynak, no majd a szemei közé nézünk most...

És a szemei közé is néztek a bepálinkázott ficsurok, mert mikor virradatkor a záros ajtón kívül lépett a kísértet pópa a legények eleibe ugrottak, bárha a kísértet rémesen megfenyegette is őket kezével, nem tágitottak... És mivel a háztól és a falutól elváltak az útját, ekkor csodák-csodájára megszaladt a kísértet a közeli sötét sziklás völgy felé, de fehér lobogós halotti palástja elarulta, de meg a reverendája is gátolta a menekülésben, úgy hogy a legények a patak partján, mely a köves mélységben folyt utólelértek... Reátámadtak, az nem szolt hozzájuk emberi hangon... Csak lihegett, hörgött. Lupujnak kezében maradt a pópa hosszú fehér szakála, mire rémuléban úgy megasztította a halott parintyát, hogy az a sziklás meredélyen jajgatva lehengeredett a patak mederbe...

— A gonosz lélek volt, kiáltottak a megrémült legények és elszaladtak...

Hanem itt még nincs a kísértet pópa történetének vége, mert másnap midőn ama völgy felé hajtották nyájakat a pásztorfiúk, a patak köves partján ott feküdt jajgatva a pópa hanem csodák-csodájára, a fiatal, a hatalmas Tógyer pópa, — kinek a karja és lába úgy kifeszamodott, a teste annyira össze volt törve, hogy mozdulni sem tudott a helyről, hová a részeg ficsurok a kísértet pópa képében lelőtkék...

A regényes kísérteti kalandozásnak most nagy híre van azon a környéken s a pörök nevetve emlegetik a jámbor domnu parintyét, aki ugyancsak megadózott a szép Rosiescu Florina mézes szerelméért, mely asszony mint kiderült, ha boszorka is, meg sem a sirból, sem a lidérczek és kísértetek hazájából választotta éjfélt lovagját, aki most nyakig ül a egkellemtelenebb páciban...

TARKA-ÉLET.

Fügefa.

... És a mint reggelre a városba érne,
Utszéli fügefa integet elebe.
Nincsen gyümölcs rajta, csillapítani chét
A Dávid fiának.
Messiás szavára, haragvó átkára,
Fügefa kiszárad.

Hitegetsz csak egyre Szegény balga gyermek!
Maddó fan győmölcsöt, karjaid nem letnek.
Csókszomjam eloltni nem nyújtod az ajkad
Meg sem is átkozlak,
Meg sem is gyűlöllek, örökkön-örökké
Csak szerelm foglak.

Csonos Sándor,

Uj ismerősök.

Sok ember van, aki fél attól, hogy új ismerősöket szerezzen. Valami megmagyarázhatatlan ellenszenv, le nem küzdhető elfogódottság vesz rajtuk erőt, valahányszor látják hogy akarva, nem akarva kezét keil fogniok! beszélgetésbe kell elegyedniük olyan emberrel, akit eddig nem ismertek. Mindent inkább elszívvelnek, csak új ismerősöket ne hozzanak nekik. Nem járnak soha más helyekre, csak oda, a hová már évek óta járnak, öreg törzsvendégek mindenütt és híd-g borzongás futott végig a hátukon, ha valami véletlen arra kényszeríti őket, hogy ne a megszokott vendéglő megszokott asztalánál legyen ebédjük.

Ezekre a derék emberekre, akik akkor érzik magukat legjobban, ha otthon egyedül lehetnek szobájuk négy fala között, nagyon rossz idő jár mostanában. Ha kilépnek az utcára, minden harmadik ember közönnek és olyan bizalmas mosolylyal tekint rájuk mint valami régi ismerős, Ők elkerülhetnek mindenkit, de őket nem kerüli ki senki.

Az első a házmester, aki tiszteletteljes, de mindamellét megszokott köszönés után nap-nap után becses egészségünk után tudakozódik; azután már jóval ismeretlenebb alakok jönnek. Egy nem egészen kifogástalan öltözötű ember, aki az utcán azzal foglalatokodik, — hogy kicsiny lapátra söpörje össze a piszkot s aki mostanában sokkal szorgalmasabban végzi munkáját, következetesen megsüvegei a házból kijövőket, és ha csak lehet, beszédet is kezd velük, mely természetesen nem ölel fel az időjárásnál nagyobb témát. A lovasuti kocsis a bakról integet, míg kis lovai ügetve haladnak és azt kérdi, megállítsa-e a kocsit ott is, ahol nincsen megállóhely és a hátul ülő kalauz, akit máskor nem szoktak az udvarias emberek közé számítani, most két kézzel segít fel kocsijába mindenkit. Olyan szelid és szende mint a zárda legártatlanabb növendéke és ha az utas beszél, — szinte szemrehányóan néz rá: — Ejnye, ejnye, hát ha tetszik szólni? Tessék kissé még velünk jönni!

Mindenki udvarias, mindenki kedvünkben jár és mindenki úgy viseli magát, mintha jussa volna a bizalmaskodáshoz. Csak azt várja még a szegény halandó, hogy a sarki hordár kedélyesen a vállára üssön és széles mosolylyal jelentse:

— De jó színben van ma a nagyságosur!

S ezek az új ismerősök, akik csak úgy teremnek most, mint a gomba eső után, közeli bajoknak hirdetői. Ezek azok, akik elfogják keseríteni az ber életét, mert annak idején egymásután és elmaradhatatlanul fognak megjelenni, hogy »őszinte szívvel« jobbat kívánjanak, mint ez az idej volt. Ezek azok, akik még beszélnék, eléd t a r t j á k m é g t e n y e r ü k e t i s, hogy nekik leginkább tetsző formában bebi zonyítsad, megértetted-e jó kívánságaikat és méltányolod-e faradságukat, mert felmásztak hozzád az emeletre. Az új ismerősök veszedelmes emberek és nem kell hinni a mosolygásaiknak, mert ha ezt a mosolygást aprópénzre felváltítják, ismét a régi büszke emberek lesznek, akik ügyet sem vetnek a szegény emberre.

Ujdonságok.

* **A földmivelési miniszter Debreczenben.** Mint hiteles forrásból értesülünk, D a r á n y i Ignác földmivelési miniszter a hónap vége felé Debreczenbe érkezik. — Ide jövetelének célja, hogy a kollegium mellett lévő gazdasági tanintézetet eladja a tanácsnak 70 ezer forintért és 6 hold földért a rabkerttel együtt. A miniszternek szándéka a rabkerti helyére egy nagyszabású gazdasági akadémiát létesíteni, mintá gazdasággal és kísérleti teleppel. Üdvözljük ezen intézményt s véle együtt bár

közjogi elveink különböznek a miniszterétől a haza és a közgazdaság javára szolgáló ezen intézményekért annak megalkotóját is.

* **Igazságügyi adminisztráció.** Vettük a következő sorokat: Tekintetes szerkesztő ur! Czímül egész joggal irhattam volna azt is, hogy a d e b r e c z e n i j á r á s b i r ó s á g b e s z ü n t e t t e, » de oly szomorú tényről akarok számot adni, a mely a jellemzésben semmi túlzást nem tűr, maga a száraz tény eléggé sötét színeket tárva a jogkereső közönség elé. A debreczeni kir. járásbírósnál rendszeresítet 6 polgári bíró állásból ma betöltetett két állás; a 4 kinevezett bíró közül szabadságon van három s így 1 a z a z e g y e g y e t l e n a l b i r ó v á l l á n n y u g s z i k a d e b r e c z e n i j á r á s b i r ó s á g ü g y f o r g a l m á n a k m i n d e n t e r h e. Tessék elgondolni, hogy a polgári iktatóba 30.000 nél több darab iktattatik egy év folyamán s így naponként közel 100 szám vár elintézését miután pedig az egyedülre kárhoztatott albiró délelőtt tárgyal, délután a szóbeli panaszosoknak tesz eleget, kellő fogalma lehet mindenkinek arról, hogy az éjjeli órákból munkára elszaki'ható idő alatt hány ügydarab nyerhet elintézés s hogy miként nyugodnak különbözőleg sürgős természeti ügyek. A polgárok vagyoni érdekei így vannak kiszolgáltatva a központi bölcsék rövidlátásának vagy slendriánjának, az a politika, mely a 16 § nál kudarcot vallott, a codificálás terén a szó szoros értelmében csödbe kergeti adminisztrációjával is az egész judicaturát. Ügyvédi kar és kamara: Hol vagy? Jogkereső.

* **A Hortobágy öntözése.** D a r á n y i földmiv. miniszter Debreczenbe jövetelének egy másik főoka az, hogy a Hortobágy öntözési munkálatokat saját szemlélete alapján akarja tanulmányozni, hogy a tanulmányozás után az erre vonatkozó iratokat teljesen hely és viszonyok ismeretével intézhesse el. A miniszter ebbeli szakképzettségét az ecsedi láp lecsapolásáról ismerjük, s bár ez nem valami biztató a j á n l a t ellene nem volna kifogásunk, csak a régen vajudó dolog mielőbbi megoldását szeretnők már nemcsak papíron, de tények alakjában látni.

* **Dankó Pistáék a nagyerdőn.** A mi híres Dankó Pistánk, kinek nótáiban annyira gyönyörűsége telik a mi magyar szivünknek, ma este bucsuzik városunk közönségétől kitűnő ének és zenés társulatával, mely a lefolyt napok alatt oly szép és fényes sikereket aratott az Angol királynő szálló nyári kertjében. A bucsu estélyt azonban már más helyt, a kellemes nagyerdei Dobos pavilonban tartja meg Dankó Pista és művészi társulata. A hangverseny este 8 órakor kezdődik, a kis vasut vonatai ez alkalomból éjfél után 1 óráig fognak közlekedni. Hisszük, hogy a Dankó Pista bucsuzása nem lesz közönséges, megszokott mindennapi bucsu estély, mert a szép magyar nóta, zene kedvelői mind ott lesznek, mind kint lesznek ma este a nagyerdei Dobos pavilonban.

* **Uj szabadalmak.** A m. kir. szabadalmi hivatal a következő szabadalmak leírását küldte be: Ujtások szövetcipőkön. Ujtások klozet medenczéken. Kocsivá alakítható gyermekszék. Javitott horganyfekező zsebórákhoz. Acetylén lángzó. Velocipéd hátsó ülésel utasok számára. Összecsukható és mozgó mentőkészülék. Ujtások korcsolyákon. Kávabab hámzó gép. Pénztári ellenőrző készülék nyomdával és számláló művel. Ércpénztartó. Ellenőrző készülék tetszőleges számú villamoslámpa égési ideje feljegyzésére. Uj rendszerű

teherszállító kocsik. Író eszközökre alkalmazható évről-évre érvényes naptár. Szabályozó készülék elektromotorok számára elkülönített kollektorhoz vezetők induktor áramkörrel. Eljárás és készülék nemes fémeknek iszapból vagy nemes elosztásu anyagból való kiválasztására. Ujtás zsebben hordozható fűtő és légmelegítő készülékeken. Szétszedhető peronospora fecskendő. Magától záródó gőzelzáró szelep. Javítás lejtős pályák berendezésén. Új gázcsővágó. Új fémfúrási eljárás és berendezés. Ezen szabadalmak leírása és a találmányok rajzai a keresk. és iparkamara helyiségében megtekinthetők.

* **Succi a szellem szárnyain.** Egyik helybeli lapban olvassuk a következőket:

Succi bójától. Sanyaró Vendel minta képe: Succi kit nemrégiben holtak híresztelték, tegnap Veronában ismét megkezdett egy nyolc napra terjedő bójtűz-produmozást. Miután a folyóhelyi bizottság Succi alaposan megvizsgálta a nagy arénában egy oly szobában helyezték el, melynek sem ablaka, sem ajtaja nincsen — Itt marad 8 napig.

Csak arra vagyunk kíváncsiak, vajon miként ment be s hogyan fog kijönni 8 nap múlva?

* **Az új szabályrendelet és a korcsmárosok.** Mint értesülünk, a korcsmárosokat igen érinti az új szabályrendelet azon pontja, mely szerint míg a korcsmák reggel 6 órakor nyitnak ki csak, ugyanakkor a szatócsboltok pálinka elárúsító óráját reggel 5 órára rendeli el ezen szabályrendelet. Mozgalmat is indítottak ezen érdekeiket sértő pontellen, erre nézve legyen szabad nekünk is megtenni észreveteleinket; A lebeugolt szabályrendeletnél és annak netaláni bibijánál a fómulasztást az érdekeltek akkor követték el, midőn érdekeikről szóló szabályzatot annak tárgyalása közben nem vitatták meg pontról pontra és akkor az egész ügyét ilyen formában hagyták létrejöni. A megerősített szabályrendeletnek hibáit sokkal nehezebb lesz most megváltoztatni mint ha annak idején az ügygel többlet foglalkozva az eszméket megvitatások által tisztázták volna. Ezen szabályrendelet 6 §-ban ez áll: a pálinka mérések nyáron öt órakor, télen 6 kor nyitathatók ki, ezen pontok korcsmárosok kraisvonatkozik, ha a zoknak pálinka mérései engedélyök van. A szatócsok kihágásait pedig a főkapitány szigorúan büntetni rendeli, hogy ez által a korcsmárosok érdekei ne szenvedjenek.

* **Szerencsed elgázolás.** Tegnap este 8 órakor a Széchényi utcán hajtott sebesen Nagy Lajos, Gaál Elek földbirtokos kocsisa. Az utcán áldogáló Angyal Mili Salétrom utcai gyermek a gyorsan robogó kocsikerekei alá került, de szerencsére az ijedtségnél egyebb baja nem esett.

* **Pamutfonalak tarifája.** A debreczeni kereskedelmi és iparkamara a következőket teszi közzé: A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur azon utasítást, mely a „Pénzügyi közlöny” f. é. Május 20-iki számában is megjelent s mely a kettős pamutfonalak és pamutból készült úgynevezett »Falconné» (Fantazia) fonalak tarifálása szempontjából való magyarázatot tartalmazza, hozzánk is beküldvén, ezen utasítást szívesen az érdeklődők használatára bocsátjuk.

* **Hazai vasgerenda gyárosok.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter az érdekeltektől tudatni kívánja, hogy hengerelt és kovácsolt vasgerendák gyártásával a következő cégek foglalkoznak: 1. M. kir. pénzügyminiszterium vasműosztálya Budapesten Gyártelep: Zólyom Brezó. 2. Rimamurány—Salgótarjáni vasmű részvény társaság Budapesten Gyártelep: Ózd és Salgó—Tarján. 3. Szabadalmazott osztrák magyar államvasut társaság magyar bányái, hűtői és uradalmainak igazgatósága Budapesten Gyártelep; Resiczbánya. Debreczen 1897 július 5. Kereskedelmi és iparkamara.

* **Helyreigazítás.** A nagytemplom tartozási állványainak lebontása abban a formában mint azt tegnap megirtuk tényleg nem felel meg a valóságnak, mert a mint egyenesen a vállalkozó építész urtól értesülünk lebontásáról szó sem volt, hanem az utolsó órában, a mikor az állvány a toronynál csaknem készen volt némi erősitéseket kívánt a mérnöki hivatal; a hiba csak ott volt, de ott aztán csüggyend volt, hogy a városi tanács által kirendelt mérnököt közege már 3 hét óta naponta ént megjelent a helyszínen az ellenőrzés végett, és nem szólt semmit észrevételeiről, hanem, hogy kellemetlenséget csinálhasson, ment egyenesen a rendőrséghez és annak útján kívánta az általa szükségesnek vélt megerősítést alkalmazni, holott a tanács végzés nem így szólt, sőt annak értelmében más eljárást kellett volna követni. Különben is máshonnan ered a kezdeményezés, a melyek renézeve még nagyfóntosag utelleplezés van kilátásban.

* **Az új italméresi szabályrendelet ellen vétők.** A ma reggeli rendőri jelentés szerint három szatócs lépte át a szabályrendelet azon pontját a mely elő írja, hogy a pálinka kimérés csak reggel 5 órakor kezdhető meg.

* **Ujonnan épített házak vizsgálata.** A városi mérnöki hivatal okulva a mostani tapasztalatain a Svetits-ház újra építése ügyében, minden az idén épült házat megvizsgálma kiküldötte Végh Gyula r. kapitányt és Fodor József, városi mérnököt. És mintegy dokumentálásul a mi szavainak több haznál talált szabálytalanságokat melyek folytán a felépített részek újból való elkészítését rendelte el. Sok helyen az illem helyeket majdnem az utczára építették a házak egyes helyeken a minimális 3 méternél alacsonyabbak. A rossz építések ezen hibáit helyre hozni s ahol szükséges, újra felépíteni rendelte el a bizottság. Ezen építési ügyekből kifolyólag reméljük, hogy a városi mérnökség, mint az építő iparosok lefogják vonni a konsekvenciát és pedig a városi mérnökség ezután több sulyt fog fektetni az építkezést szabályozó rendeletek és utasítások betartására. Az építő iparosok pedig lefogják világosítani az építőtöket, hogy mint osszák be házak építésének fekvését és bizonyára figyelmükbe fogják ajáblani az épület szabályos építésének betartását, annál is inkább, mivel ennek elmulasztásával csak több költséget csinálnának maguknak.

* **Játszasi engedélyt kérő czirkusz.** Még alig kezd építeni Könyő czirkuszigazgató sátrát az előadásokra, midőn újabb kérvényt nyújtott a Kassán játszó Nagy Antal igazgató hogy kitűnő művészi erőkből álló társulatával Augusztus hóban Debreczenben játszasson saját ponyvából épített cirkusában. Mint értesülünk vásár utánra megkapja az engedélyt.

* **Kinevezés.** De m j é n Sándort, a debreczeni postahivatal volt postatisztját a ker. miniszter a nagyváradi postaiszgatóság-hoz fogalmazóvá kinevezte.

* **Utazók figyelmébe.** Nem közönséges históriát mondunk el az alábbiakban, hanem olyat, a melyet nagyon is jó lesz emlékebe vésni az oderbergi vasútvonalon utazásokat tenni szándékozó turistáknak s minden egyéb uraknak, mert ők is könnyen úgy járhatnak, mint az a szegény leány, aki 10 év alatt keserves munkával összekuporgatott vagyonát vesztette el néhány gazember ügyessége folytán. Az eset a következő: Sch w a r t z Amália borosjenői leány évekkal ezelőtt Amerikába vándorolt ki és ott tisztességes foglalkozással, varással, hímzéssel s más effélével kereste kenyerét, amely ha fekete volt is, mégis volt,

sőt a leány takarékosága folytán már egy kis vagyont gyűjtött a lefolyt évek során össze. Ezzel aztán tíz évi munkájának eredményeként haza jött, hogy itthon töltsse el életének hátralevő részét esetleg férjhez menve biztos menedéket szerezzen magának az élet küzdelmeivel szemben. E hó 2-án érkezett honi földre a Kassa Oderbergi vonalon s mikor az elvégződött Kassán tartotta a másik vonatra várva az első stációt. Fel is ült aztán az államvasutak vonalára mely őt hazájába lesz szállítandó és Debreczenen keresztül igyekezett Boros Jenőre Debreczenben megakart bálni s ezért kiszállt Kibontván azonban kézi bőröndjét mily nagy volt meglepetése, mikor azt egy kívülről teljesen hasonlóval kicserélve találta. Kassán egy gazember megneszelte a bőröndnek az ékszerekben és készpénzben körülbelül 1500 dollár értékű tartalmát s ellopta a szegény leánynak 10 éven át összekuporgatott vagyonát. Sirva panaszkolta N e u m a n n polgári biztosnak a szerencsétlenségét, aki aztán bejelentette az esetet a főkapitánynak, ki intézkedett, hogy a tolvajoknak a felvidéken utána nézzenek, a Kassa oderbergi vonalon ez nem az első eset. Nap-nap után adnak hirt az ottani lapok különféle vasuti tolvajlásokról.

* **A debreczeni első takarékpénztár** 50 éves jubilaris alapítványának első évi kamataiból alkotott 600 frtos ösztöndíjára a pályázati kérvények már beérkeztek Szepessy Antal vezérigazgató urhoz. Összesen 14 pályázat érkezett be, melyek felett az igazgatóság holnap fog határozni.

* **A czirkusz első előadása.** Holnap azaz Csütörtökön este kezd meg a Könyőt lovardája az előadást a nálunk bemutatott program szerint igen ügyes társulattal a val kutyáival és lovaival Széchényi utca sarkán. A l e x a n d e r fiatal lovairól és a társulat erőművészéről K i t l r o l sok szép dolgot hallottunk.

* **Festőművész Debreczenben** Tolna megye Bölcse községében lakik az öreg K e g y e s József, a ki egyszerű magyar földműves létere jeles arcképfestő, mint azt számtalan portrait-ja mutatja. Debreczeni ismerősei meghívására a tavaszon ide jött és már 10—15 sikerült arcképet festett, természet után, több intelligens debreczeni családjai részére. Most Dr. W o l a f k a Nándor czimzetes püspök-plébános megrendelésére több arcképet fest, miután már eddigi festményeiből tanujelét adta kiváló művészi képzettségének. Az öreg 60 éves Kegyes József biztos kézzel és oly bravurral kezeli az ecsetet, hogy művei kiváló festményszámba mennek és jóval felül emelkednek a tucatszámú festő fővárosi és vidéki arcképgyártó piktorok alkotásain, a kik pedig 80—100 frtot is, vagy ennél is többet elkernek egy természetes nagyságu képért, míg Kegyes 30—35 frtért valódi művészi arcképet fest biztos kézzel, alig 3—4 napi ülés alatt természet után. Mint fiatalabb embernek néhai T. fort miniszter idejében lett volna alkalma hírneves festő művészre lennie, mert istenadta tehetsége meg van hozzá, de ő a felajánlott állami ösztöndíjat nem fogadta el, hogy szülő faluját és kis házat ne kelljen elhagynia. Meg egy ideig Debreczenben tartózkodik a darabos utcai lakásán, szívesen vesz megrendeléseket Eddig festett képei után mégérdemi további figyelmét az érdeklődő közönségnek.

* **Éjjeli fosztogató.** B a r t ó k János, tegnap éjjel nem a legjózanabb állapotban indult hazafelé. Mikor a Manyi utcába ért, tovább már nem bír menni, elgotja a buzgóság s az utca kövezetén mély álomba merült. Jó ideig aludta már az igazak álmát, mikor arra felé tartott K o v á c s István asztalos segéd. — Szemügyre vette a földön fekvő embert s nem kerülte el figyelmét, hogy Bartóknak szép ezüst órája s láncza van. A kedvező alkalmat felhasználva, az órát kivette a Bartók zsebéből. A manyi utca azonban nem oly széles, hogy az amber ne látna át egyik oldaláról a másikra s nem venné észre, mi történik ott. Így esett aztán meg, hogy Tokaji István kőműves segéd meglátta, a

mint Kovács az órát Bartók zsebéből kivette átsietett hozzá, megfogta s átadta egy rendőrnek, ki az éjjeli foszogatót bekísérte.

* Az új mezőgazdasági szeszfőzdek.

A pénzügyminiszter a következő hirdetményt teszi közzé: A fogyasztási adó alá eső szeszfőzdek által egy egy termelési időszak alatt a kisebbik adótétel mellett termelhető alkoholmennyiségnek felosztásáról szóló 1888 évi XXV. t.-czk 1. és 8 §-ának rendelkezéseire képest, felhívtnak mindazok, a kik a f. évi szeptember 1-én kezdődő 1897-98 évi termelési időszakban új mezőgazdasági szeszfőzdet szándékoznak üzletbe helyezni, s azt kívánják hogy ez a szeszfőzde a fogyasztási adó kisebbik tétele mellett termelhető alkoholtól megfelelő mennyiségben részesíthessék, hogy ebbeli igényeiket legkésőbb f. évi augusztus 3-ik napjáig bejárólják annél a pénzügygazgatóságnál, melynek kerületében az illető új mezőgazdasági szeszfőzde fekszik, jelentsek be. Az igénybejelentés a mezőgazdasági szeszfőzdek között való sorozatás iránti igény-jogosultság beigazolása céljából a szeszadóról szóló 1888 évi XXIV. t.-czikk végrehajtása iránti utasítás 2. §-nak IV. pontja alatt felsorolt iratokkal szerelendők fel, s ha az üzletbe helyezni szándékolt új mezőgazdasági szeszfőzde tényleg már berendezve van, egyúttal a szeszfőzde üzleti helyiségeinek leírása, az edények és műszközök jegyzéke, a szeszfőzdeben alkalmazott főzőkészülék és alkatrészeinek egyenlő mérték szerint elkészített rajza, s az üzleti mód leírása is meléklendő. Magában a bejelentésben tartozik a szeszfőzde vállalkozója kitenni azt az alkoholmennyiséget, a melyet a fogyasztási adó kisebbik tétele mellett, egy-egy időszakban termelni kíván.

* Csavargás miatt bekísérve. Hersekovits Bernát kárpitos most tegnap elment gazdájától, egész éjjel össze vissza bolyongott, míg végre az álom erőt vett rajta, és egy padon ledől aludni. A közeli rendőr felkísérte a kapitánysághoz. N e s i n Péter sárretri lakos napszámos részegen botorkázott végig a városban mig egyszer csak felbukott és jó izűn hortyogva a uita az igazak álmát a rendőrszolgától felkeltve igazolásra szólította fel, de ő erre képtelen volt s így a hűre vitték, hogy a mámort kialudva magát igazolhassa.

* Menlova vétele az állam részére.

A földmivelési miniszter a következő felhívást teszi közzé: Felhívom mindazna tenyésztőket, kiknek birtokában három és fél évet betöltött, de a 8 évet még nem haladt koru ménlő van és azt eladni óhajják, hogy ebbeli szándékukat annak kitűnő esével, hogy a ménlő mely vármegyében, mely városban, községben vagy pusztán áll, továbbá az eladási árt is hozzam 50 kros bélyeggel ellátott beadványban legkésőbb f. é. aug hó 20-ig jelentsek be. Az eladandó menek a bejelentések mervehez és a bejelentők lakhelyéhez képest, úgy a mint a múlt évben, ismét egyes közpntokon fognak bizottságiilag megszemlétetni és a vételár tekintetében létrejött egyezkedés után azonnal megvásároltatni és átvetetni, 167 ennél alacsonyabb menek tekintettel a mentelepekben már meglévő anyagra, nem vásároltatnak, kivéve, ha az egyed kitűnő m-nősége a megszerzést kívánatossá teszi. A megvásárolt menek vételára csak 1898 é. jan. hó első felében fog azon m. kir. adóhivatalnál kifizettetni, melyet az előadó a vásárlás alkalmával kijelölend. Bpest, 1897. é. jun. hó 20-án. Földmivelési m. kir. miniszter.

A telefész.

— Fénysugárt továbbító telefon —

A telefész elméletének leírása után fíjon itt a fénymegörökítésének az elmélete. Nem a fotográfiát értem ez alatt (mely a tárgyakról jövő fényt és a jelenségeket megörökíti ugyan, de végre is csak abban a pillanatban levő állapotot, a melyben éppen a felvétel történt), hanem a hang megörökítéséhez hasonló kísérletet.

A kinematoszokop némileg megközelíti ezt a ma még nem létező készüléket, de csak nagyon távolról. Mert ha például egy tánczó dervis-csoportról másodpercenként 24—30 felvételt készítnék és e képeket alkalmas módon gyors egymásutánban vászonra vetitem, akkor a dervisek tánczát bármikor végig nézhetem, de az alakok csak festmények azaz képek s a tüneményben bizonyos szaggatottság látszik.

Kérdés, elérhetünk-e a fény jelenségeiben oly állandóságot, oly biztos megörökítést mint a fonográf segítségével a hangnál? Készíthetünk-e oly szerkezetet, mely működésbe hozva a tánczó dervis-csoport előtt, azokat, úgy magába szedi, hogy bármikor láthassuk élethűen az egész csoportot, tehát magukat az egykori fénysugarakat megújulva a készülék megindításával?

Elméletileg a dologban nincs lehetetlenség, sőt gyakorlati eredmények mutatják az utat, a melyen haladva egykor ezt a készüléket elő fogják állítani.

Mint hogy a fény és hang egyaránt rezgés, a fonográf elvének ismerete szükséges a fény megörökítését célzó készülék elméletének megérthetéséhez.

Edson észrevette, hogy a hang és az ablak rezgése közt oly szilárd az összefüggés, hogy az ablak hasonló módon rezgetve a hangot teljesen visszaadja. Például a kocszi megrezgeteti az ablakot. Ha a kocszi elmegy és az ablakot sikerül úgy megrázni hogy előbbi mozgásait végezze akkor olyfelc zörej hallunk mintha az utcán kocszi menne. A kérdés tehát csak az hogy mi módon lehetne az ablakot oly rezgésekre kényszeríteni, mint a hang kényszerítette.

Edison rájött, hogy tük kell helyezni az ablak vagy bármi más lemez középebe s rezgése alatt egy tük a viaszba mélyedéseket vág és ha a korongot forgatjuk, a mélyedések egymás mellé jutnak. Ha a viasz megkeményedése után a korongot visszafelé forgatjuk, a tük belehatol az előbbi mélyedésekbe és a lemezt a korábbival teljesen azonos rezgésekre kényszeríti, a mi azután a levegőben ismét hangot ad, még pedig ugyanazokat a hangokat, a melyek a rezgést az imént okozták. A fény rezgése is ilyen módon mint már lattuk egy lémezt nem hozhatnak mozgásba, de kémiai hatásokat képesek előidéni. Így például a klór, brom, jódnak ezüsttel képezett vegyületeit a fény megbarátija (a fotográfia ezen alapul), vagy például a hidrogén és klorid sósavvá egyesíti, szóval sok anyagban kémiai módosulást okoz. Ha a módosított anyagot az eredeti helyzetébe sikerülne visszavinni, akkor azok a rezgések, melyek megváltoztatták tulajdonságát, ismét felszabadulnának és létrejönne az eredeti fény.

De eddigelé még nem sikerült megtalálni az utját annak, hogy miképen lehetne a fényhatására átalakult anyagot úgy visszaalakítani hogy az eredeti fénysugarak ismét előálljanak. Pedig a dolog nem lehetetlen és a feltalálás után ép oly könnyen érthető lesz, mint a fonográfal annak a kis viaszba író tünék a szerepe.

Hogy nem lehetetlen a probléma megoldása, azt a foszforeszáló anyagok bizonyítják elsősorban, a melyek már maguktól oly tulajdonságuk, hogy a fény által előidézett módosulatokat visszaalakítják s ezen reakciójukba fényt termelnek.

Másodsorban bizonyítja lehetőségét a villamos akkumulátor is, mely nem egyéb mint a villamos rezgések megörökítője, felhalmozója. Ha ugyanis árammal szétbontunk valamely anyagot, például vizet és az edényt, melyben a bontás történt, mint elemet használjuk, akkor a felbontott víz rendes víz lesz, e közben a kötött elektromosság fel szabadul.

Vagy a harmadik rezgés faj a hő megörökítése is bizonyítja a fény megörökítésének lehetőségét. Ugyanis a hő maga a természet halmozza fel a felhőkben, melyek azután az eső lehullása előtt a meleget kiadják. Innét következik, hogy az esőt rendez-en óriási hőseg előzi meg, a köznép v a k m e l e g n e k n e v e -

zi e tüneményt, mely azért meglepő, mert ilyenkor a napot nem láthatni, a hőseg mégis óriási.

A fény megörökítése és visszaidézése tehát nem lehetetlen ábránd, hanem nagyon is ésszerűen kimagyarázható probléma, csak még az a kis viaszba vágó tük hiányzik a megoldásából. Aki ezt feltalálja, az emberiséget a természet fölött elért diadalok legnagyobbikával gazdagítja. Mert ezzel leront minden távolságot, sőt talán megsemmisít minden titkot is. Az ember szeme mindenütt jelenadová lesz ezáltal és minden látóvá...

Ha most fellehetett volna állítani egy pár ily készüléket London utcáin, nemcsak mi egykorunk, de késő századok multán is nézhetnék az emberek azt a pompát, azt a frappans megdobbanását a világ leghatalmasabb nemzete szívén, mely a földgömb ötödrészét kormányozza.

De már magában az is nem fenségesen nagyszerű lenne-e, ha a telefész segítségével London utcáit végig nézhetnők Budapestről, láthatnók az agg királyt a tomboló ember milliók között?

Viktóriának azonban nem jutott az a szerencse, hogy dicsősége ezzel is teljesebb legyen.

Valamelyik utódja, ki talán meg sem érdemi majd, megéri, hogy a testéről visszavert fénysugarakat ép úgy megörzi valamely készülék a késő utókornak, mint a hogy a Patti Adelina hangja már örök időkre biztosítva van az elmulástól ama számtalan fonográf felvételekben, melyeket róla készítettek és őriznek.

Ha a jelen század első felében élt tüneményeszerű enekesnők, Catalanának a tudomány nevében azt mondták volna, hogy az utána következő legszebb hangu enekesnő hangját évszázadok múlva is hallani fogják a késői nemzedékek, az övét azonban nem, mert a fonográfot az ő életében már nem találják fel, lehetett volna-e ennél nagyobb keserűséget okozni egy hangja hasonlíthatatlan fonségére oly büszke művésznőnek?

Azt hiszem a mai nemzedék nagyjait és jeleséit, mindazok, a kikkel valami nagy dolog történni szokott, hasonló irigységgel és keserűséggel gondolhatnak arra, hogy Edisonnak nem siet jobban a szerencse je s ezzel együtt a t e l e f ő s z i k é s i k.

Nem is vehetni tőlük rossz néven, ha beállnak e skeptikusok közé és szaporítják a számát azoknak, a kik a lezszebb elméletekre is a fejüket rázva mosolyognak s azt mondják: szép, szép, de jobb, ha látjuk!

Ereki Károly.

KÖZGAZDASÁG.

Ingatlanok forgalma.

—A debreczeni kir. törvényszék telekkönyvi osztályánál.

1. Özv. Varjas Sándorné Mészáros Zsuzsanna 4 hold 350 □ öl területű ondódi földjének öt illető fele részét elajándékozta leánya, Varjas Juliánának 300 forint értékben.

2. Özv. Kaszás Péterné Kakas Erzsébet gölya-utczai 530 sz. ház és földjének öt illető felerészét eladja Sipos Balintnak 2150 frtért.

3. Sipos Balintné Kaszás Julianna 10243 hrsz. ujosztású földjének öt illető felerészét eladja Kaszás Péternek 150 frtért.

4. Özv. Szabó Lajosné Szakál Veronika, Szabó Kálmán, Szabó Mária Szabó Janosné, Szabó Terézia Kaszanyitzky Endréné, Szabó Emma, Szabó Róza Kardos Lászlóné, Szabó Ilona Keresztfalvy Antalné, Szabó Vilma Zador Lajosné, Szabó Miklós, Szabó Gyula, Szabó Sándor, Szabó Veronika Rösler Róhárdné és Szabó Berta 1530 □ öl területű toczosk-rti szőlőjüket megveszik Koppányi David és neje Balogh Julianna 2000 frtért.

5. Gál András és neje Borza Zsuzsanna megveszik Kovács Sándor és neje Figura Julianna 2362 hrsz. ondódi földjüket 1100 frtért.

6. Földi József és neje Veres Julianna 600 □ öl területű tégláskerti szőlőjüket megveszi özv. Varga Istvánné Balázs Klára 710 frtéért.

7. Buglyó Ferenc és neje Pinczés Katalin megveszik özv. Pető Istvánné, Pető István és Pető Lajos 397 □ öl területű ujosztásu földjüket 100 frtéért.

Sertésvásár.

július 6

Kőbányai sertés piac. Szerbiai: Nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) 53—54 krajczárig, közép (páronként 250—260 kilogramm súlyban) 54—55 krajczárig könnyű (páronként 220 kilogrammig terjedő súlyban) 53—54 krajc ár.

Sertéslétszám: 1897. évi július 4-ik napján volt készlet 32 649 darab, 1897 július hónap 5-ik felhajtott 514 drb, 1897 július hónap 5-ik napján elszállított 1025 drb, 1897 július hónap 6-ik napjára maradt készletben 31.958 drb. A bizott sertés üzlet-rányzata változatlan.

Sertés-konzumvásár. A földművelési miniszter a sertéseknek a budapesti sertés-konzum vásárról a vidékre való szállítását rendelet útján beszüntette. A vidékre ezentúl csak Kőbányáról lehet sertéseket szállítani.

Budapesti gabonátözsde.

július 6.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései akövetkezők

B u n a	kilós	Ar 100 kg.	kilós	Ar 100 kg.
Bánsági ó	76	8.70—8.85	80	9.25—9.27
» ó	77	8.95—9.05	81	9.35—9.35
» ó	78	9.05—9.10	82	—
Tiszavidéki ó	79	9.00—9.20	—	9.30—9.35
» ó	76	9.15—9.05	80	—
» ó	77	8.75—9.15	81	9.35—9.40
Pestvidéki ó	78	9.00—9.05	82	9.25—9.30
» ó	79	9.05—9.15	—	—
» ó	79	8.65—9.20	80	—
Fehérmegyei ó	76	8.90—8.95	81	—
» ó	78	8.25—9.10	82	9.30—9.35
» ó	79	9.05—9.10	—	9.25—9.30
Bácskai ó	76	8.75—8.85	80	—
» ó	77	8.90—8.95	81	9.20—9.35
» ó	78	8.95—9.00	82	9.30—9.40
Észak magy	79	—	80	—
»	78	—	81	—
»	79	—	80	—
		Min. hekt.-ben	Ar kilogram	
Rozs elsőrendű	uj	70—72	6.90	6.80
» másodrendű	»	—	6.65	6.70
Árpa takarmánynak	»	60—62	4.90	5.20
» égetni való	»	62—64	5.65	6.10
» serfőzdei	»	64—66	4.35	4.05
Zab	—	39—41	4.25	3.95
Tengeri bánsági	uj	—	4.10	4.50
» más nemű	»	—	3.35	3.90
»	»	—	3.20	4.50

CSARNOK.

A prágai ghetto ből.

— Kohn S. zsidó történetei. —

Fordította: ifj. Móricz Pál.

Egyedül jogosított magyar fordítás

A csipkekereskedő.*)

ELSŐ FEJEZET. 20.

A prágai ghetto, a mi elbeszélésünk idejében igazi kis világ volt. A zsidók minden helyen elkülönítve éltek ugyan az egyéb ország lakóitól, hanem sehol oly feltűnően elszigetelve, mint ép Prágában, mely akkoriban Amsterdam után a legnagyobb zsidó hitközség volt. A ghetto kapuit minden este a zsidók zárták el belülről. A rendőri ügyeket a zsidó hitközség előljárói intézték. Peres dolgokban a rabbinusok döntöttek, mindezek a különlegességek természetesen az elnyomott zsidóság jámborságával s Isten félelmével együtt oly sajátos helyzetet teremtettek, minő

*) Elbeszélés a múlt század harmadik negyedéből.

manapság még a legelénkebb fantáziával is alig képzelhető el.

Az akkori zsidóság boldogságát s megnyugovását vallási kötelemeinek buzgó gyakorlásában kereste és a zsidó minden eslekedetét igyekezett összhangba hozni valamelyes vallási rendelményvel, természetesen ennek alárendelve amazt. És az élet amely körülményeire még nem voltak ily rabbinusi rendeletek, határozatok, azokat most a lelkeszi felsőbbiségnek kellett pótolni. Így keletkeztek aztán minden zsidó hitközségben tekonos-ok (statutumok), melyekhez a nép szeretettel, szívesen ragaszkodott. A prágai zsidó hitközségben is bőven teremtek efféle tekonos-ok. És mivel itt a ghetto rabbinusai a ghetto világi előljáróságával karöltve jártak el, annál nyomatékosabb voltak a rendeletek is. Mert mint mondván volt, a zsidó előljáróság, hitközség-hivatal, egyszersmind politikai hatóság is volt, mely a ghettoiban a rendőri hatalmat is gyakorolta, minél fogva a rendeletek áthágóit megbüntethette, sőt a kormánytól adományozott jogánál fogva, saját börtönébe is lezárathatta. A kik aztán a reájuk mért büntetést a „Kat zel**)-ben szenvedték el.

A tekonos-ok, a mennyire ezek hatását meg lehet ítélni, nem hogy könnyítettek volna a zsidóság életén, hanem még több tövisekkel járultak szomorú, örömtelen életükhöz, jellemzőjeként ama kornak, melyben mindenki csak azon törekedett, hogy miként keserítse másoknak az életét.

És bárha a zsidó ghetto-jában teljesen el volt zárva, nyomasztók voltak a körülményei, nyomoruság és bánat volt a mindennapi kenyere, a zsidó mindezek daczára mégis csak ember volt, a kinek szinte voltak vágyai, ki szinte óhajtott szórakozni, mennél ritkábban volt arra alkalma. — Ez időben még sem a színházat, sem a hangversenyeket, társas összejöveteleket vagy sétákat nem ismerte a zsidóság. Maga a bál is valami elképzelhetetlen volt előtte. Minden, mit ily tekintetben megengedtek, abból állott, hogy lakodalmi alkalmakkor a zsidó leányok s asszonyok együttesen tánczolhattak. Így hát a zsidó, ha szórakozni akart, zsinagógájában kereste azt. És valóban itt is töltötte élete legszebb óráit. Itt gyönyörködött a chazan (előimádkozó) szép

énekén, örvendezett a pompás derasan (predikáció, előadás); no de végre e mellett a zsinagógán kívül is akartak valamiként élvezni. Nem csodálható tehát, ha más jobb szórakozás hiányában a kártyához folyamodtak. Mennél inkább korlátozták a zsidók szórakozásait s élvezeteit, — nem csodálható ha annál szenvedélyesebben hódoltak ennek az egynek, mi meg volt engedve nekik is. E miatt a ghetto sem kellett elhagyni. És ez amellet, hogy a szellemet is kellemesen ingerelte, de a pénznye reség hevitő ingerével is csábított. Minden gondolkodó emberismerő s lélekbuvár előtt világos, hogy ez a szenvedély mennyire vonzhatta a zsidókat, kik szellemüket talmud tanulmányaikkal, üzleties foglalkozásaikkal a nélkül is nagyon kiélesítették. Majd nem ez volt a prágai zsidóság egyetlen szórakozása, hatalmas szenvedélylyé fejlődött tehát. Melyet, hogy fektelenül ne csapongjon, mivel sem a vallási, sem állami törvények nem tilalmazták, maguk a jesivo (felső talmud iskola) tanítói rendszabályozták meg legelőbb. Tapasztaltni vélték ugyanis a tudós tanítók, hogy a bachurim-ok (talmud diákok) a tanulmányaikat is elhanyagolják a gyakori kártyajáték miatt. Mi módon akadályozzák meg ezt? Erre is rájöttek. Jól tudták, hogy a rabbinus kollegium tekintélyével a ghettoiban mi sem mérközhetik, vakon engedelmeskednek minden rendeletüknek, azért közhírré tették a következő tekone-t: A bachurimoknak Prágában csupán a félünnepi napokon szabad kártyázniok. Kivételt csupán a beteg talmud diákkal szemben engedtek. Megengedvén, hogy bichur chulim (beteg látogatás) alkalmával felvidítésára kártyázhasanak a cimborák. Sőt a rabbinus tesület még tovább is ment, a vakbuzgóan túrelmes zsidó hitközség minden tagjaira kiterjesztette ezt a rendszabályozást, sőt magukra a nőkre is, kik pedig szinte szenvedélyes kártyások voltak, mivel nekik más egyéb szórakozásuk alig is volt. De mivel ez a tilalom csupán a prágai ghetto-ra volt érvényes, a szenvedélyes kártyások akárhányszor, egyedül a kártyázás céljából is ki-kirándultak a vidékre. De ha az ijat túlerősen feszítik, elpattan a húr is, így az élos, iskolázott eszü zsidók is kerestek s találtak kibuvókat a szigoru új törvény betüi alól.

Folyt. köv.

***) A nép nyelvén a Karczert nevezik így.

Keszler A. műszerész,

DEBRECZEN, a kereskedelmi akadémia épületében.

Eredeti amerikai varrógépek,

angol és német kerékpár legnagyobb raktára.

Mindenféle gép- és Bicikli részek legolcsóbban csakis nálam kaphatók, valamint mindennemű javításokat műszerész műhelyemben pontosan mérésékelte árak mellett készítek.

Varrógépek, kerékpárok, írógépek, orvosi műszerek, fog-furógép, villanygépeket, múlábakat és mindenféle testhordó készülékeket mérték után készítek és javító k.

Nyilvános figyelmeztetés!

Az első egyedüli varrógép- és kerékpár-műszerész javító-műhelye törvényes iparral egyedül Debreczenben.

